

Kijevu, vendar pa vem, da ga ni tu bolj silnega junaka od Samsona Simojloviča, ni boljšega jahača od Mihajla Potoka Ivanova, ni bolj zgovornega od Dobrine Nikitiča in ni krasnejšega od samega kneza Vladimirja, streljati ne zna pa nikdo tako, kot kraljična Nastaša. Ako hočeš, položim ti na glavo svoj srebrni prstan, nastavim svoj kovani nož in ti na razdaljo petdeset korakov trikrat ustrelim iz svojega loka puščico po nožu skozi prstan, tako da se bo puščica razklala na dva popolnoma enaka dela, ne da bi ti pal prstan z glave.“

Dunaja je bilo sram pred družbo in se je zgodil z nevestinim predlogom. Šla sta na dvorišče in Nastaša mu res trikrat po ostrini noža spusti puščico skozi prstan na glavi. Nato pa zahteva Dunaj, naj se še njegova nevesta postavi in on ji hoče streliti skozi prstan. Strelji prvič in zadene, strelji drugič a zgreši, hoče streliti še tretjič.

Kneginja Apraksija ga začne prositi, naj opusti igro, tudi njegova mlada žena ga prosi isto:

„Oj ti ljubeznivi ženin moj,
mladi Dunajuška Ivanovič!
Oprosti, oprosti mi ženske neumnosti,
opusti igračo do družega dné,
ti vinjem si že, moj Dunajuška,
pijan si sedaj, moj Dunajuška!“

Tudi knezi in bojarji in vsi mogočni junaki ga prosijo, toda zaman. V jezi strelji Dunaj svoji nevesti nalašč v belo grud, da pade takoj mrtva na zemljo. Nato potegne iz nožnice ostro sabljo in jo zasadi sebi v prsa in pade na mlado ženo.

Iz njene rane je pritekla reka Nastaša (Dnjeper), a iz njegove rane reka Dunaj. Skupaj izvirata obe reki in tečeta narazen, slednjič se pa spet snideta v istem morju.

Vzrastlo dvoje cipresnih dreves je tam,
vrhunca se skupaj strinjata,
vejice z vejicami prepletajo.
Otroci pridejo, — naigrajo se,
mladina pride — začudi se,
stari ljudje ko pridejo — zaplačejo,

* * *

To je vsebina bilin o Dunaju Ivanoviču.

Tudi tega junaka so razlagali na raznovrstne načine. Profesor Vatroslav Jagić meni, da je Dunaj Ivanovič poosebljenje reke Donave, ki se imenuje v severnih in vzhodnih slovanskih jezikih Dunaj. Za to govori zlasti stalni pridevek „tihi“, ki se vedno prilaga junaku Dunaju Ivanoviču. Miller tudi vidi v Dunaju poosebljenje, toda ne reke Donave, ampak vode sploh, zlasti pa nebeške vode, viharjev in oblakov. Po njem je junak Dunaj Ivanovič baje-slovno bitje, kar sklepa tudi iz njegovega snubljenja za kneza Vladimirja. On je še junak starejše dobe, ko so vladali bolj divji običaji in je ljudstvo še ži-

velo prosto, kočujoče življenje, z druge strani je pa po zvezi s knezom Vladimirjem in po prijateljstvu z Dobrino Nikitičem že zbližan kijevskemu ciklu ruske junaške pesmi; tako da tvori takorekoč prehod iz kočujočega k poljedelskemu življenju naroda. V nekaterih inačicah se imenuje mesto Dunaj Ivanovič tudi Don Ivanovič, njegova žena pa Dnjepra.

Privrženci zgodovinske teorije pa trdijo, da je Dunaj Ivanovič zgodovinska oseba. Sobolevski je dokazal, da je Dunaj bilo pri starih Slovanih neredko lastno ime. Zlasti imenuje Ipatjevski letopis

FOT. O. METOD SCHNEDITZ
KOTORSKE UTRDBE

pod letom 1281. in pod 1287. nekega Dunaja, ki je bil vojvoda volinjskega kneza Vladimirja Vasiljkoviča. Tu se pripoveduje, da je vojvoda Dunaj peljal Vladimirjevo družino proti Lahom (Poljakom), Dunaja pošlje Vladimir k Litvinom, da bi jih pridobil sebi v zaveznike, dalje vzame Vladimirjev brat Kondret Dunaja za tovariša na neko potovanje. Knez Vladimir Vasiljkovič se je po pripovedovanju istega letopisa odlikoval po svojih zunanjih telesnih in po duševnih lastnostih in je bil ob svojem času široko znan in priljubljen. Mogoče, da se je postava velinjskega